

BUITEN

10^E JAARGANG N^O. 5.

ZATERDAG 29 JANUARI 1916.

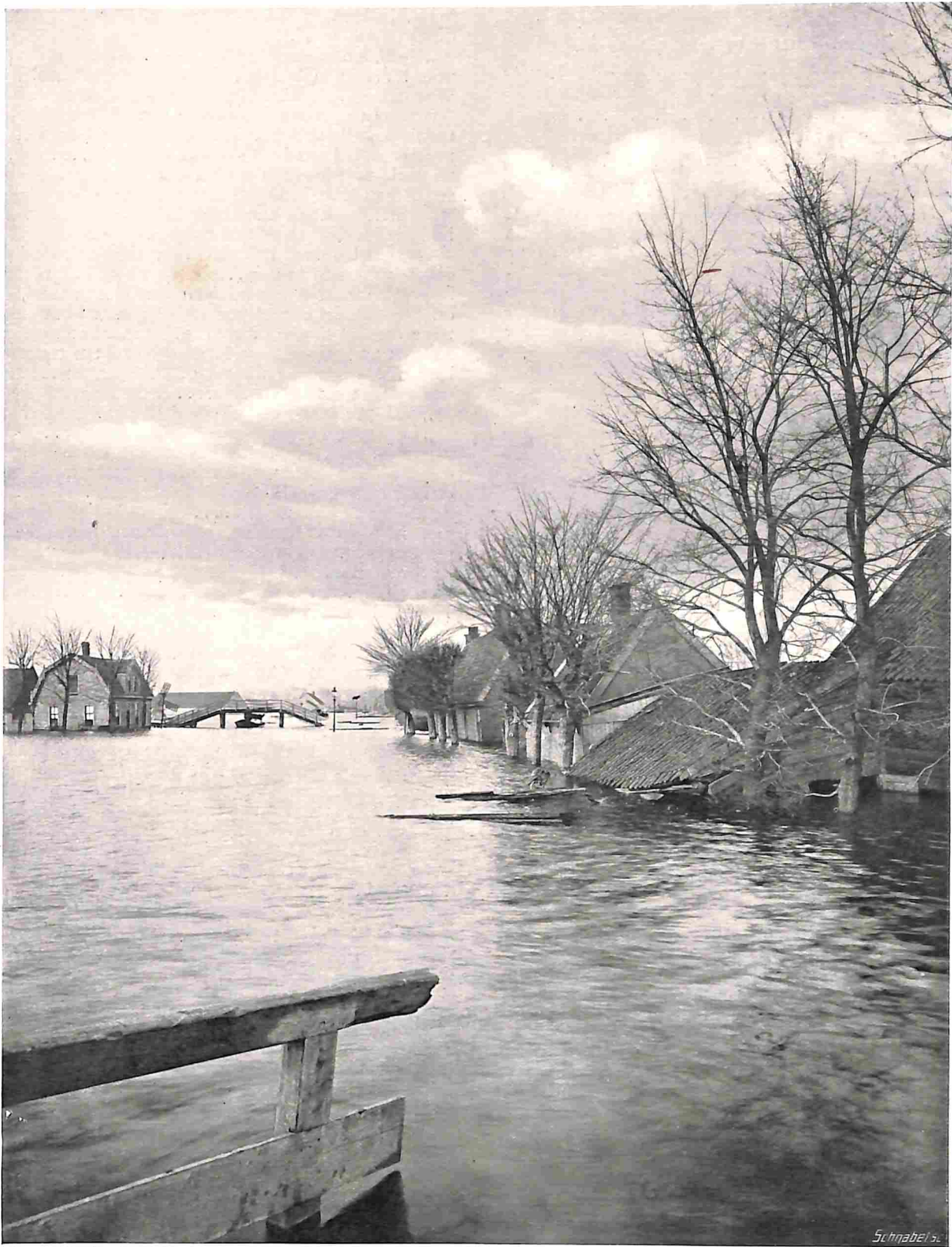

Foto C. Steenberg.

DE WATERSNOOD IN NOORD-HOLLAND. DE MEERWEG TE NIEUWENDAM.

Redacteur: Mr. A. LOOSJES.

INHOUD:

TERUG UIT HET RIJK DER DOODEN. UIT HET FRANSCH VAN GASTON LEROUX (5).	BLZ. 50
DE CULTUUR VAN EDELWEISS.	„ 51
HET HOOGHEEMRAADSCAP VAN ZEEBURG EN DIEMERDIJK, GEÏLLUSTREERD.	BLZ. 52—54
DE TROPISCHE KLEURENPRACHT, (SLOT), DOOR TROPICUS.	BLZ. 54
DE WATERSNOOD IN NOORD-HOLLAND, DOOR R. v. O., GEÏLLUSTREERD.	BLZ. 49, 55—60
TAFRELEN UIT DE OVERSTROOMING VAN JANUARI 1820, DOOR S. VAN PRAAG.	BLZ. 57
DE BLAUWE MUUR, UIT HET ENGELSCHE VAN RICHARD WASHBURN CHILD (26).	„ 59

BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.

Men gelieve alles wat de Redactie of de Administratie van dit weekblad betreft te adresseeren aan de Uitgevers Scheltema & Holkema's Boekhandel, Rokin 74—76, Amsterdam, met de toevoeging: „Voor de Redactie” of „voor de Administratie van het Weekblad Buiten”. Duidelijke naam en adresvermelding wordt verzocht ook achter op de foto's.

De uitgevers verzoeken beleefdelyk dit blad te noemen als men naar aanleiding van eene advertentie, een aanvraag of een bestelling aan een adverteerder doet.

Tevens gelieve men achter op de foto's duidelijk aan te geven, wat ze voorstellen.

TERUG UIT HET RIJK DER DOODEN

Uit het Fransch van GASTON LEROUX.

(5) VII.

DE KLEINE DWAZE MARTHA HOUDT VOL VERSCHIJNINGEN TE ZIEN.

TERWIJL Fanny den volgenden avond haar echtgenoot, die de fabriek niet alleen had kunnen laten, van de wederwaardigheden van dien dag op de hoogte bracht, en hem vertelde, welk een heerlijke dag 't voor de nieuwe Slotvrouw van de Rozengarde was geweest, daar zij zelf een mailcoach had bestuurd, die haar gasten naar 't bosch van Sénart bracht, waar zij hun een landelijk maal had bereid, kwam plotseling haar kamenier verschrikt binnen.

„Mevrouw”, zeide zij, „daar is Mevrouw Saint-Firmin, maar wat ziet zij eruit!”

„Waar is zij?”

„O, Mevrouw, zij is beneden, maar meer dood dan levend. Zij wil door niemand gezien worden en ik liet haar in meneers kamer!”

Zij gingen naar beneden en zagen de ongelukkige vrouw radeloos in een armstoel weggedoken zitten. Zij leek wel een zwart hoopje modder waarboven 't doodsbleeke gezicht uitstak met de groote oogen, die aldoor iets schrikwekkends schenen te zien.

Zij snikte. Of 't van angst of van koude was, wisten zij niet. Zij bewoog zich nauwelijks, toen Fanny bij haar stond.

Mevrouw de la Boissière vatte haar handen, die gloeiend heet waren.

„Je hebt koorts, arm kind...., wat is je toch overkomen? Waar kom je vandaan? Hoe ben je in dezen toestand geraakt?”

Zij was letterlijk bedekt met modder en haar japon was gescheurd. Zij was blootshoofd, met verwarde haren. Zij leek veel op een krankzinnige, wie 't gelukt was haar cel te ontsnappen en die langen tijd door de velden gedwaald had. En daar was in dit geval wel iets van waar. Zij vertelde in afgebroken zinnestjes, dat zij bij haar thuis over den tuinmuur was geklommen en dat zij gehold had.... gehold.... gehold naar de Rozengarde.

„Maar waarom toch? Maar waarom!”

„Waarom?” Plotseling scheen zij haar kracht terug te krijgen. Zij stond als door een electrischen schok getroffen. „Omdat.... omdat.... ik hem weer gezien heb!”

„Wien heb je weer gezien?” vroeg Fanny, die echter na de séance van gisterenavond wel raadde van wien kwestie was.

„Ik heb André weer gezien, ik verzeker je, dat ik hem weer gezien heb”, herhaalde Martha met ongelooflijke geestkracht....

„O, je behoeft me ditmaal niet te zeggen, dat hij 't niet was! Ik heb hem even goed gezien, als ik u zie”.

Fanny en Jacques keken elkaar aan „O, houdt me toch niet voor krankzinnig! Dat is afschuwelijk! Als gij beiden daar geweest waart, hadt gij hem evengoed gezien als ik!”

Zij viel weer doodvermoed in haar stoel neer. „Wij moeten Moutier waarschuwen”, zei Fanny, erg uit haar humeur door dit nieuwe voorval.

„Neen, neen, geen dokter”, verweerde zich Mevrouw Saint-Firmin, „later, later! de dokter.... Ik heb u iets te zeggen, ik moet u iets vertellen!.... Als ik 't u niet vertel, u zijn broer, u moet u iets vertellen!.... Als ik 't dan doen? Maar geef me wat zijn schoonzuster, aan wie kan ik 't dan doen? Maar geef me wat water, wat koud water met een beetje suiker en wat oranjebloesem, als 't u blijft!”

Zij klappertandde. Men zou medelijden met haar krijgen.... Jacques belde en gaf op den drempel enige bevelen aan de kamenier, terwijl Fanny de vreemde bezoeker trachtte te kalmeeren.

„Arm kind, je weet wat de dokter gisteren tegen je gezegd heeft, je bent in een opgewonden toestand, die je onmogelijke dingen doet zien”.

„Neen, neen, niets onmogelijks! Ik ben nu zeker, volkomen zeker!.... André is dood! Hij heeft 't mij gezegd! Wacht maar!.... Wacht maar, ik zal u alles tot in de kleinste bijzonderheden vertellen. Ik wantrouwe mijzelf, na alles wat de dokter mij gisteren gezegd had, dat ik onbewust de tafel liet dansen, dat ik mij verbeeldde André's geest te zien, enz.... enz.... o, ik wantrouwe mijzelf, mijn oogen, mijn verstand.... mijn arme hersens, mijn arm hoofd, dat werkelijk ook heel ziek is”.

Zij streek met de hand over haar hoofd en scheen een oogenblik haar herinneringen te willen verzamelen.

„Ik moet u eerst bekennen, dat ik sedert André's vertrek hem dikwijls meende te zien.... ik sprak er met niemand over, want ik gebruikte mijn verstand en was van oordeel, dat het een gedachte was, die ik niet van mij af kon zetten omdat mijn gedachten steeds naar hem uit gingen. U moet ook weten, dat tusschen André en mij tijdens zijn leven een volkomen geestesgemeenschap bestond, wij waren uiterst goede vrienden.... zielsverwanten, want wij beminden elkaar als.... als toekomstige echtgenooten”.

„Wat, als toekomstige echtgenooten!” riep Fanny uit.

„Ja, ja, als toekomstige echtgenooten.... O, ik zal u alles vertellen!”.... vervolgde Martha hartstochtelijk, „want ik voel, dat als ik mij niet van dit geheim ontlast, dat me doet stikken, er nog meer ongelukken zullen gebeuren!.... Mijn man is oud, André en ik waren jong.... wij beloofden elkaar na den dood van mijn man te zullen toebehooren. En dat was ongetwijfeld een misdaad! Een onvergeeflijke misdaad om dezen levende reeds te begraven.... en nu is de andere gestorven!.... Mijn André!.... Mijn André!.... O, hij is zeker dood!.... Hij heeft hem gedood!.... Hij heeft hem gedood!....”

Zij keek verwilderd om zich heen en vervolgde: „Alle deuren zijn wel dicht? Wij zijn toch wel alleen?.... Luister dan. Ik zou zeker tijding van André gekregen hebben, als hij niet gestorven was.... en aangezien ik die niet ontving, dacht ik slechts aan zijn dood.... en om tot hem te gaan.... maar daarvoor had ik zekerheid nodig, volkomen zekerheid, en op 'n avond dat ik met ziekelijke hartstocht aan hem dacht, smeekte ik zijn geest, om mij bij hem te roepen indien hij werkelijk zijn lichaam verlaten had. Met de gedachte aan zelfmoord had ik mij twee jaar geleden ongeveer reeds vertrouwd gemaakt en ik was in het koepeltje aan 't water, toen ik een schim zag of meende te zien, die verlicht werd door de maan en die merkwaardig veel op André geleek. Deze lichte, zwevende schim verdween tusschen de wilgen aan den oever over 't water.

Ik viel in zwijm.

Den volgenden dag ontwaakte ik in mijn bed. Ik werd door een zuster opgepast, die mijn man had laten halen. Deze zuster kwam uit het klooster, waar ik opgevoed werd en zij was altijd zoo goed voor mij geweest, dat ik haar de geschiedenis van de verschijning deed. Zij bracht mij tot rede, deed mij alles opbiechten en daar ik natuurlijk godsdienstig was, had zij niet veel moeite mij van het zelfmoord-plan af te brengen. Toch ging ik 's avonds dikwijls naar het koepeltje terug.

Inplaats dat de voorstelling van André, zwevend over het water, mij beangstigde, trok mij die aan. Ik zou haar gaarne nog eens zien, ik hoopte het van ganscher harte.

Zij kwam niet meer terug en ik maakte daaruit de gevolgtrekking, dat ik werkelijk het slachtoffer van een zinsbegoocheling was geweest, maar luister goed! Luister goed, ik ben niet gek. Den voorlaatsten avond is de geest mij weer verschenen en heeft tegen mij gesproken”.

„Och, kleintje, de dokter heeft ons op de hoogte gebracht van die verschijning! Er bestaan evengoed hallucinaties van 't oor als van de oogen!”

„En weet u wat de geest eergisteren tegen me gezegd heeft?”

„Ja, hij heeft tegen je gezegd: „ik ben vermoord”, bevestigde Fanny medelijdend, „de dokter heeft 't ons allemaal verteld!”

„Ja, maar André had mij niet gezegd, waar hij vermoord was, welnu, hij is vandaag teruggekomen om me dit te zeggen!! Daarom, daarom zocht ik u op....” voegde Martha met heesche stem eraan toe.

„Nem nog wat oranjebloesemwater, kind”, zei Fanny, die ditmaal Martha voor volslagen krankzinnig hield, „en ik smeeke je, wind je niet zoo op!.... Kijk eens, de dokter heeft ons gezegd,

dat je hem beloofde verstandig te zullen zijn. En niettegenstaande dit ben ik ervan verzekerd, dat je sinds gisterenavond aan niets anders dan aan die malle verschijning hebt gedacht".

„O, Mevrouw, spreek er niet zoo over!"

„Nu, is 't waar, wat ik zeg? Heb je den vorigen nacht geslapen?"

„Neen, mevrouw, ik slaap niet meer!"

„En je droomt, als je wakker bent, dat is de zaak! . . . Is 't niet, my darling?" . . .

„Dat is ook mijn oordeel", antwoordde Jacques ernstig en hij stond op om Martha's glas op de tafel te zetten.

„Maar, mevrouw, deze keer, deze keer, zweefde hij niet boven 't water, hij liep net als u of ik en hij was vlak bij mij gekomen, ik kon hem bijna aanraken, hij strekte zijn armen naar mij uit. . . . o, 't was verschrikkelijk! Hij had *aan zijn slaaf een bloedende wonde!* . . . Ja, een wonde die nog bloedde! Denk toch eens. . . . na vijf jaar!"

„Waar ga je naar toe, darling?" vroeg Fanny aan Jacques.

„Ik ga een glas water, een glas water halen, heb jij geen dorst, zeg?"

„Je bent ontroerd, darling, 't is waar, je hield zooveel van je broer!" Daarna zei zij weer tegen Martha:

„Dus je zegt, dat zijn wonde nog na vijf jaren bloedde! Je merkt dus wel, dat je aldoor droomt, kleine lieveling!"

Maar Martha liet zich niet uit het veld slaan.

„Ik zal u alles in bijzonderheden vertellen. Mijn man gaat vroeg naar bed. Na 't eten, dat niet lang duurt, tracht hij gewoonlijk met mij over wetenschappelijke onderwerpen te spreken. Ik heb hem dien avond niet geantwoord. Hij heeft mij goeden nacht gewenscht en is naar zijn kamer gegaan.

Ik dacht na en zei tot mijzelf: je hebt nu weer dezelfde hallucinatie gehad, als twee jaar geleden. Je bent nu verstandig, kalm en niet-verward, keer nu, zooals de dokter je geraden heeft, naar 't koepeltje terug en je zult merken, dat er geen geest is en dat je gedroomd hebt.

Toen heb ik een doekje omgeslagen en ben den tuin doorgelopen.

Ik hoorde de dienstbode in de keuken vaten omwasschen en van den tuin uit zag ik 't schaduwbeeld van mijn man voor 't raam heen en weer loopen. Dit alles was zeer gewoon en ik zelf voelde mij ook zeer gewoon. Maar toen ik op de trap van 't koepeltje was gekomen, rilde ik toch. Ik zei tot me zelf: als hij er nu vanavond weer is, dan is hij het toch geweest!

Heel in 't begin, mevrouw, heb ik niets gezien. . . . ik liep om de houten tafel heen, ik hing over de leuning en keek naar de rivier, naar de plaats, waar ik hem over 't water had zien loopen, tusschen de wilgenboomen, op de waterlelies en daarna op den oever. . . . Het was doodstil.

Ik hoorde de klok slaan in een kapel. Ik ben er wel een half uur gebleven en ik riep heel zachtjes: André! . . . André! . . . om te zien of hij zou komen, maar 'k was overtuigd, dat hij niet zou komen, omdat ik me dwong te denken, zooals de dokter gezegd had. Toen ik niets op de aarde zag, keek ik naar den hemel.

Groote zwarte wolken gleden langs de maan.

Ik zou juist weggaan maar toen ik mij omdraaide hoorde ik ketenen rammelen en ik keek weer naar den oever. Toen zag ik hem, Mevrouw. Ja, hij stond daar! Hij kwam tusschen de wilgen uit, liep zachtjes over 't gras, kwam bijna tot den voet van de muur. . . . Hij strekte zijn armen uit en zei tegen me: „Martha, Martha! Hij heeft me vermoord!!!" O, wat zag de arme man bleek en hij liet mij de bloedende wonde aan zijn slaaf zien. . . . Vóór hij wegging zei hij nog en hij trok zijn ketting met zich mede: „*Hij heeft mij in de automobiel vermoord!*"

Toen hoorde Fanny achter zich het onaangenaam geluid van brekend glaswerk. Mevrouw de la Boissière draaide zich vlug om. Haar man had een glas en een bord laten vallen.

„Pas een beetje op, darling, je schendt ons mooie Boheemsche kristal".

VIII. O, ALS LAZARUS ONS HAD WILLEN ZEGGEN. . . .

Meneer Saint-Firmin had al een uur lang naar zijn vrouw gezocht en daartoe in zijn oude tilbury met hijgend paard ervoor den geheelen omtrek afgereden, toen hij eindelijk op de gedachte kwam, om aan het hek van „de Rozengarde" aan te bellen. Men kon niet voor hem verborgen houden, dat de vluchteling er was. Hij nam haar mee terug, behandelde haar als een werkelijk half krankzinnige en maakte voor zijn vertrek zijn verontschuldgingen aan Mevrouw de la Boissière.

Deze had Martha weten te bewegen, haar man te volgen, door te beloven haar den volgenden dag te zullen opzoeken en haar te verzekeren, dat zij op haar moreelen steun kon rekenen in den vreemden ziekte-toestand, waarin zij zich bevond.

„U moet uw vrouwtje op reis laten gaan", ried Fanny den notaris aan, „het verblijf in de villa aan 't water is bij haar toestand veel te mistroostig en doet haar geen goed".

„Wel zeker! en mijn zaken dan?" antwoordde Saint-Firmin.

„Zij is oud genoeg om zonder u te reizen!"

„Daarvoor houdt zij veel te veel van mij!" zei de oude duivel boosaardig lachend en sloeg zijn paard met de zweep. Wat Jacques betreft, die was al een uur geleden naar bed gegaan. Hij had zeker geen geduld gehad, nog langer naar 't verhaal van Martha's hallucinaties te luisteren.

Zelfs had hij niet eens aan zijn vrouw gevraagd, wat zij met haar nachtelijk bezoek dacht te doen. Of zij haar naar huis zou laten brengen, of dat zij haar gastvrijheid zou verleen. Nadat

hij zelf de scherven van 't glas, dat hij zoo onhandig had gebroken, opgeraapt had, maakte hij zich zoo vlug mogelijk uit de voeten.

Jacques' kamer was van die van Fanny slechts door haar boudoir gescheiden. Vóór Fanny haar kamenier schelde klopte zij aan zijn deur, maar kreeg geen antwoord. Zij vond 't vreemd, dat hij zoo vlug ingeslapen was en niet nieuwsgierig haar komst had afgewacht na den wonderlijken tocht en de fantastische medeelingen van de kleine mevrouw Saint-Firmin. Zij draaide zachtjes de kruk om en deed de deur open.

„Slaap je?" vroeg zij fluisterend.

Slechts het geluid van een rustige ademhaling drong uit de duisternis tot haar door.

Toen sloot zij de deur even zacht als zij haar open had gedaan, ging naar haar toiletkamer, schelde Kathérine en liet zich uitkleeden en haar nachtpajon aantrekken, zonder een woord te zeggen. Toen trachtte zij in slaap te vallen, maar dit gelukte haar slechts met groote moeite.

(Wordt vervolgd)

DE CULTUUR VAN EDELWEISS.

VAN zóóvele zijden ontvingen wij het verzoek, iets meer te vertellen over het kweeken van het beroemde Alpenplantje, door ons in N°. 1 van dezen jaargang afgebeeld, dat wij ons haasten aan dit verzoek te voldoen.

Als dit nummer onzen abonné's onder de oogen komt, eind Januari dus, is het juist de tijd om ten spoedigste bij een zaadhandelaar een pakje zaden van de Edelweiss te bestellen; dit zaad is tegenwoordig bij elken flinken zaadhandelaar verkrijgbaar, o.m. bij B. Ruys, kwekerij „Moerheim", Dedemsvaart. Daarna — uiterlijk tot midden Februari — volgt natuurlijk het uitzaaien. Men zaait, zoo deelt de heer E. Th. W. mee, in een met lichten zandigen grond gevulde zaadtest de zaden, die zéér fijn zijn, en dus nauwelijks of niet gedekt mogen worden. Vervolgens zette men de zaadtest op een donkere, vochtige en niet al te koude plaats. Aanbeveling schijnt te verdienen, de testen in een kouden bak te zetten en, zoo mogelijk, met sneeuw te bedekken.

Na een week of drie beginnen de zaden te kiemen; de zaadpannen moeten dan terstond in een lichten kouden bak gezet worden. Spoedig zijn de kiemplantjes zoo groot, dat zij verspeend kunnen worden, waartoe men hetzelfde grondmengsel gebruikt; men zorge er voor, dat de jonge plantjes met hun kiemblaadjes op de aarde komen te liggen. Groeien de plantjes goed door, dan kan men ze nog hetzelfde voorjaar ieder afzonderlijk in een potje planten, waartoe men een lichten, zandigen grond gebruikt, waaraan wat kalkpuin wordt toegevoegd.

Omstreeks half April graaft men deze potjes buiten op een luchtig en zonnig gelegen rabat in en laat ze verder den geheelen zomer hierin staan.

Eerst laat in het najaar worden de potjes opgenomen en in een kouden onverwarmden bak gegraven, waarin zij tot het volgend voorjaar blijven staan. Vooral des winters zorge men er voor, dat zij niet vochtig staan; men moet dan ook uiterst voorzichtig zijn met gieten. Gedurende den winter sterven de bladeren af, wat echter geen ongerustheid behoeft te wekken.

Wil men ze verder buiten kweeken, dan kan men ze begin April in den tuin uitplanten, in een luchtig en licht gelegen rabat; de grond moet zandig, vooral niet zwaar, en met wat kalkpuin vermengd zijn; wenschelijk, hoewel niet noodig is, ze tusschen rotssteenen te zetten.

Op deze wijze uitgeplant, zullen de plantjes in het tweede jaar volop bloeien, waarna zij spoedig gaan uitstoelen. Wil men ze in potten voortkweeken, dan moeten zij in het tweede jaar zoo vroeg mogelijk in grootere potten verplant en weder op een gunstige plaats buiten ingegraven worden.

Men drage nauwlettend zorg, dat niet over de bloemen heen gegoten worde; deze verliezen anders hunne mooie, donzig witte kleur.

De planten, die in potten staan, zette men in het najaar weder in een kouden bak; die uitgeplant zijn, moeten licht gedekt worden, een bedekking, die de dikke sneeuwlaag vervangt, welke de Edelweiss in het Alpenland reeds van vroeg in den herfst af tot laat in het voorjaar bedekt.

Van de Edelweiss bestaan drie fraaie verscheidenheden: de *Leontopodium alpinum transylvanicum* (Zevenburgen), *altaicum* (Altai-gebergte) en *himalayanum* (Himalaya-gebergte). De eerste heeft mooie, groote bloemen en bloeit gewoonlijk in den herfst voor de tweede maal, de bloemen der tweede zijn iets kleiner, doch zeer fraai, terwijl de laatste krachtige, groote bloemen in grooten getale voortbrengt.

Zooals men ziet, met wat zorg is het niet al te moeilijk het beroemde Alpenplantje op te kweeken.

VERBETERINGEN.

In het nummer van 15 Jan. l.l. staat in de noot onder de 2e kolom van blz. 32 (middelste regel): bouwmeester. Men leze: *burgemeester*.

In het nummer van 22 Jan. l.l. is als schrijver van het schetsje De Lach op blz. 44 genoemd: Leoniv Andrejew. Men leze: *Leonid* Andrejew.

Foto C. Steenbergh.

HET HOOGHEEMRAADSCHAP VAN ZEEBURG EN DIEMERDIJK.

HET GEMEENLANDSHUIS, GEZIEN VAN HET OOSTEN. RECHTS DE ZUIDERZEE, LINKS HET NIEUWEDIJEP, BIJ DE DOORBRAAK IN 1422 ONTSTAAN. IN HET VERSCHIJT DE HAVENWERKEN VAN AMSTERDAM.

HET HOOGHEEMRAADSCHAP VAN ZEEBURG EN DIEMERDIJK.

DE geweldige overstroming, die vooral Noord-Holland heeft geteisterd, vestigde weer eens de aandacht op de belangrijke taak, die een waterschap te vervullen heeft en waarvan het gewicht door het groote publiek in normale tijden maar al te zeer wordt onderschat. Wij meenen dan ook op de belangstelling onzer lezers te mogen rekenen, als wij een en ander gaan vertellen van een waterschap, dat wel niet zoo'n groote uitgestrektheid beslaat als b.v. Rijnland en Delfland, maar dat toch in deze dagen de aandacht heeft getrokken, omdat het, gelegen in de onmiddellijke nabijheid der hoofdstad, als voornaamste taak heeft de zorg voor den zeedijk Amsterdam—Muiden, die al is halverwege, bij Diemerdam, een vrij ernstige verzakking geconstateerd, over 't algemeen met goed gevolg de woeste aanvallen van de hoog opgezwepte golven der Zuiderzee heeft weerstaan; ware dit niet het geval geweest, dan zou vermoedelijk Amsterdam, of tenminste zijne onmiddellijke omgeving, evenzeer als het arme Waterland de treurige gevolgen van een overstroming hebben te verduren gehad.

Allereerst enkele woorden over een waterschap in het algemeen. De instelling er van is van ouden datum; zorgden oorspronkelijk de naaste belanghebbenden vrijwillig voor de bedijkingen langs de zee en de rivieren, het onvoldoende dezer zorg bracht er hen, voor wie deze zorg van belang was, toe, zich te vereenigen tot een corporatie, die het recht kreeg, met inachtneming van de regelen, door de overheid aangegeven, zich zelf te regeeren, „keuren” uit te vaardigen, belasting te heffen, ja zelfs recht te spreken. Allengs verwierven de waterschappen een vrij groote zelfstandigheid, waaraan in den tijd der Bataafsche republiek grootendeels en onder het Fransche Keizerrijk geheel een eind werd gemaakt. Na het herstel onzer onafhankelijkheid is voor de waterschappen een regeling getroffen, die te ver gedreven zelfstandigheid verhindert; de Kroon heeft het oppertoezicht, terwijl het toezicht aan Provinciale Staten — overeenkomstig de Provinciale wet aan Gedeputeerde Staten — is opgedragen. Een der belangrijkste bevoegdheden der waterschappen — hun sinds 1887 uitdrukkelijk in de Grondwet toegekend — is om in hun huishoudelijk belang verordeningen te maken volgens de regelen, door de

wet te stellen. Een andere belangrijke bevoegdheid, n.l. die om recht te spreken, is vervallen.

Nadat wij nog hebben medegedeeld, dat onder hoogheemraadschap moet worden verstaan een waterschap, dat zee- of rivierwater keert, in den regel andere waterschappen omvat en welks bestuur te zorgen heeft voor de gemeenschappelijke waterkeeringen, voor het waterpeil en de waterloozing, terwijl het tevens toezicht uitoefent op de waterschappen, welke binnen zijn kring zijn gelegen, gaan wij over tot de bespreking van het waterschap, dat den naam „Hoogheemraadschap van Zeeburg en Diemerdiijk” draagt, en welks voornaamste zorg zooals wij reeds zeiden bestaat in de instandhouding van den zeedijk tusschen Amsterdam en Muiden, die de achtergelegen landen beschermt tegen het Zuiderzeewater.

Waarschijnlijk was terzelfder plaatse vroeger reeds een kade, aangelegd tegen de aanvallen van het water uit de binnenmeren vóór het ontstaan der Zuiderzee — zoo deelde de heer L. A. van Mels Jr., dijkmeester van Zeeburg, ons mede 1) — doch toen die meren zich tot een zee hadden vereenigd, en de invloed der getijden uit de Noordzee daarin merkbaar werd, moest die kade noodwendig tot dijk worden verzaard en opgehoogd.

Wanneer een en ander heeft plaats gehad ligt geheel in het duister. Vast staat dat in de 14e eeuw de dijk reeds bestond.

De beide oudste stukken welke van den dijk melding maken zijn:

1. De rekening van Barend van Dorenweerde, Baljuw van Amstelland aan den Bisschop van Utrecht betreffende zijn Baljuwschap over de jaren 1305—1307 gedaan (Kronijk van het Historisch Genootschap gevestigd te Utrecht 15e jaargang 1859 Serie III, deel V). De Baljuw brengt daar aan den Bisschop in rekening wat hij verteerd heeft bij zijn verblijf te Weesp, ter gelegenheid van het geding door hem gevoerd tegen die van Bijlmermeer, omdat zij niet waren gekomen op den dijk, toen hun zulks was geboden en insgelijks de 33 stuivers verteerd door Henric

1) Ook de volgende geschiedkundige mededeelingen danken wij aan de vriendelijkheid van den heer van Mels.

van den Dorenweerde en Ghisebrecht Uten Wilghen, toen zij met des Baljuw's knapen op den zeedijk waren om dien te besteden en te doen maken.

2. Het Handvest van Bisschop Gheij van Utrecht, gegeven anno 1307 „op onser Liever Vrouwe dach, verholten der boirst", waarin bevolen wordt dat men alle zaken op den dijk betrekking hebbende zal berechten op den Zeedijk zelve „also alset van oudts gelegen hevet".

Rechten en plichten van het Hoogheemraadschap, vroeger ook „de Waerschappije" geheeten, worden daarna door verschillende Staats- en Gewestelijke hoofden successievelijk aangevuld en uitgebreid en door Handvesten vastgelegd, o.a. in:

1423 door Johan van Beieren.

1437 door Philips van Bourgondiën.

1485 door Maximiliaan van Oostenrijk, en in

1591 en daarna door de Staten van Holland.

Gelegen in de Gemeenten Diemen en Muiden, bewesten de Vecht, heeft de dijk altijd naar de eerstgenoemde gemeente den naam van Diemerdijk gedragen, niet zoozeer omdat het grootste gedeelte onder Diemen lag, als wel omdat in oude tijden het toezicht en de schouw daarover aan de Schepenen van Diemen toekwam.

Oorspronkelijk aangelegd op slappen grond en gemaakt van enkel aarde of veengrond, werd hij door de eigenaars der daarachter gelegen landen onderhouden en bij voorkomende doorbraken eenvoudig met soortgelijke in de onmiddellijke nabijheid aanwezige specie weder opgewerkt en hersteld.

De stormvloed der Zuiderzee, door het steeds grooter worden der zegaten tusschen de eilanden langs de Noordzee meer en meer in kracht toenemende, bleken alras geduchte vijanden te zijn.

In het voorjaar van 1422 vond tijdens een hevigen storm een groote doorbraak plaats in den dijk bij IJpesloot, waardoor het „Nieuwediep" ontstond, het water dat zich nu nog uitstrekt ter weerszijden van de sluis in het Merwedekanaal te Zeeburg.

Sommige dijkplichtigen wilden het nieuwe meer buiten dijken, anderen den ouden dijk vernieuwen. Van hooger hand werd toen gelast het laatste te doen, zullende de kosten worden gevonden uit de renten enz. voor den Graaf geind.

Onderhoud en beheer lieten echter veel te wenschen over en om hierin verbetering te brengen vergunde Johan, Hertog van Beieren, Graaf van Holland den 27 Juli 1423 aan de „gesworen Heemraders in de Dijkage gelegen in den Banne van Diemen", met den Heemraders uijt den Gestichte van Utrecht (te voren, „26 April, door den Graaf genoemd „Waerslieden in sijnen be-, „drievē ende Waerslieden in den Gestichte van Utrecht), die nu „zijn of namaals wezen zullen, om den dijk te „stoelen", uit te „geven en te deelen — op hun eed — op diegenen, die zij meenen, „dat daar het beste recht toe heeft".

Bij voorkomend geschil zal de Schout van Diemen de Heemraders te zamen roepen, die dan, op hun eed, den dijk zullen geven dien die het behoort.

Mocht iemand weigeren om aan zijn verplichtingen te voldoen, dan zullen de gezworen Heemraders rechtsgad houden op den dijk en aldaar vonnissen en beboeten zonder eenig wederleggen.

Weigert de veroordeelde het hem opgelegde te voldoen, dan zal de Schout van Diemen het „uitleggen" op zijn recht als gewoonlijk en behoorlijk is, desnoods met behulp van den „Baljuw van Amsterlant".

Het doel werd echter niet bereikt: tweedracht bleef heerschen en de toestand van den dijk werd steeds treuriger.

Reeds menigmaal had Philips, Hertog van Bourgondië, uit eigen middelen den dijk laten herstellen en geschillen doen vereffenen, maar de „Gemeijne Waerschappen" waren onmachtig het gevaar te keeren en ook tusschen hen heerschte de grootste oneenigheid.

Eindelijk besloten deze de zaak in handen te geven van Hugo van Lanoij en andere Raden van Graaf Philips en zich geheel aan hunne uitspraak te onderwerpen.

Die uitspraak, 21 Maart 1437 gegeven en den volgenden dag door Graaf Philips bekrachtigd, heeft met het Handvest, drie jaar later door denzelfden Graaf gegeven, eeuwen lang den grondslag van het bestuur van dit Hoogheemraadschap uitgemaakt.

Het andere, hierboven genoemde, door denzelfden Graaf, drie jaar later, t.w. 23 Juli 1440, verleende handvest is gegeven op verzoek van de stad Amsterdam, de Gemeene Ridderschap en de Waerschappen in de dijkage en het Schependom van Diemen gezeten, die dijkplichtig waren in de dijkage te IJpesloot, en wel bij gelegenheid, dat zij, door de ondervinding geleerd dat een aarden dijk daar niet te houden was, gelast hadden daar een bolwerk en plating van hout en ijzer te maken, zoo-

Foto C. Steenbergh.

HET HOOGHEEMRAADSCHAP VAN ZEEBURG EN DIEMERDIJK.

VOORHUIS IN HET GEMEENLANDSHUIS. DE KLOK (RECHTS) WERD VROEGER BIJ DIJKDOORBRAAK GELUID.

wel aan de binnen- als aan de buitenzijde van den dijk.

Het handvest bepaalde dat voortaan de Baljuw van Amsteland die bolwerken en platingen jaarlijks tweemaal zou schouwen met de Waerslieden in genoemde dijkage; te weten, zoo luidt de Tekst: „met een Waarsman uit Muiden, een uit Weesp, een uit „Weespercarspel, een uit Loosdrecht, een uit Loenen, een uit „Kortenhoef, een uit Breukelen, een uit Abcoude en een uit „Nigtevecht en met den jongsten Burgemeester van Amsterdam".

Den Baljuw met Schout en Schepenen van Diemen werd evenwel hunne schouw over den aarden dijk voorbehouden.

De voorziening van den dijk met hout en ijzer, d.i. met paalwerk, op het gedeelte bij IJpesloot begonnen moest in den loop der eeuwen steeds worden uitgebreid en in het begin der 18e eeuw was reeds de grootste helft van den dijk met palen beslagen.

Tallos waren de doorbraken geweest, die den dijk geteisterd

Foto C. Steenbergh.

HET HOOGHEEMRAADSCHAP VAN ZEEBURG EN DIEMERDIJK.

HET GEMEENLANDSHUIS, GEZIEN VAN HET OOSTEN.

hadden en niet het minst hadden die van November 1675 en 5 April 1702 het hunne bijgedragen om den dijk volledig met paalwerk te beschermen.

Gedurende eenige jaren schijnt men toen rust gehad te hebben totdat in 1732 zich een nieuw gevaar voordeed. De paalworm vertoonde zich en in een paar jaren was het grootste gedeelte van de palen bij den grond doorgeknaagd.

Alle middelen tot bestrijding of wering van den paalworm bleken onvoldoende en er schoot niets anders over dan het gebruik van hout tot bescherming van den dijk te laten varen.

In April 1735 besluiten Dijkgraaf en Hoogheemraden den dijk aan de buitenzijde glooiend af te graven en met steen te dekken en wel van het huis Zeeburg af tot Muiden toe.

De kosten van dit geheele werk, dat in 1738 grootendeels was volbracht, bedroegen f 539.498.

Van nu af breekt voor het Hoogheemraadschap een voorspoediger tijdvak aan.

Doorbraken van eenige beteekenis komen niet meer voor, de dijklasten worden veel draaglijker dan voorheen en door de meerdere veiligheid neemt de waarde der achterliggende landerijen belangrijk toe.

Een ander gevolg van de herschepping der met paalwerk verdedigde zeevering in een stevigen dijk met steenen glooiing moest wel dit zijn, dat het onderhoud door het bestuur uit één hand de zoo hoogst gebrekkige persoonlijke dijkplicht verving.

Meer dan een eeuw moest echter nog verlopen eer zulks afdoende werd geregeld en eerst bij Koninklijk Besluit van 18 Augustus 1864 werd het Reglement van Bestuur goedgekeurd waarnaar, behoudens de vernieuwing van dit Reglement bij Kon. Besluit van 11 September 1912, het Hoogheemraadschap wordt bestuurd.

Het Hoogheemraadschap omvat nu een totaal van ± 24.400 H.A. land, gelegen in de Provinciën Noord-Holland en Utrecht, die geacht worden door den zeedijk beschermd te zijn en als zoodanig per H.A. een zekere som (in de laatste jaren f 0.10) als zeedijklasten moeten opbrengen.

Uit deze opbrengst, omslag genaamd, en uit de opbrengst der eigendommen van het Hoogheemraadschap worden de sommen ontleend, benodigd voor het onderhoud van den zeedijk.

Verdeeld in de 9 districten: Diemen, Weesp, Kortenhoef, Abcoude, Vreeland, Loenen, Loosdrecht, Breukelen en Ruwiel, wordt het bestuurd door een Dijkgraaf en vier Hoogheemraden, welke door den Koning worden benoemd en het Dageelijksch Bestuur vormen, en negen Waarslieden van wie in elk District één wordt gekozen.

Het Bestuur wordt bijgestaan door een Secretaris en een Penningmeester.

Alle bestuursleden moeten om benoembaar te zijn, binnen het gebied van het Hoogheemraadschap eigenaars, erfpachters of vruchtgebruikers zijn van minstens 18 H.A. grond, die in den

(Slot volgt).

DE TROPISCHE KLEURENPRACHT.

(Slot).

WAAR door de weligheid van den groei op zich zelf reeds een groot aantal bladeren ontstaat en welke bladeren daarbij nog alle plaatsen die aan den buitenkant van den bloemkroon beschikbaar zijn, voor zich opeischen, komen van zelf eventueele bloemen in de verdrukking.

Doch ook zien we heel dikwijls in de Tropen bij de bloemen zelf de neiging om zich te onttrekken aan de hitte en aan de neerbeukende regens, zoodat ze dan bij voorkeur ontstaan binnen in de kroon, en in het meest typische geval, aan dikkere takken en stam, bij de zoogenaamde cauliflore planten.

Nogmaals, wil men bloemen in de vrije natuur der tropen zien dan moet men ze zoeken, terwijl bij ons in de gematigde streken

de kruiden het juist zijn, die wedijveren in het openlijk ten toon spreiden van hunne heerlijkste bloemenkleuren. Zoo er iets is welks tint bij ons onmiddellijk den indruk wekt van werkelijke kleurenpracht dan zijn het onze open vrije velden. Hier biedt de natuur zich aan ons in al haar heerlijkheid. Voor mijn geestes-oog zie ik voorbijtrekken de kleurenweelde die, reeds van mijne bescheiden reisjes, de hoofddruk hunner herinneringen blijven; de bloemen van het Duitsche heuvelland; niet het minst het Zwitserland van den vóorzomer waar de kleurenindruk onzer gematigde streken het diepst tot uiting komt. Tegenover die wilde-narcissenvelden, de oogverrukkende gentiaan- en alpen-roosvelden der Zwitsersche weiden, tegenover onze Limburgsche klapprozenvelden, tegenover onze weiden vol wemelende kleuren, de eindeloze bloeiende heidevelden, tegenover de brem-vegetaties in Brabant en Limburg, tegenover de meidoorn- en Primula-weelde der Walcherensche lentes, tegenover onze bloeiende bongerden, de flora der spoordijken, deze klassieke gordels van Hollandsche kleurenpracht, de rijke, veelvorige flora der slootjes en veentjes, tegenover dit alles en nog véel meer dat zich vrij en bloot aan den eersten den besten in de heerlijkste en weelderigste uitgelatenheid vertoont

en héele landschappen in één kleurigen gloed doet baden, tegenover deze ware natuur-kleurenpracht bieden de Tropen niets, volstrekt niets. Wat we bij ons zoo veelzeggend uitjubelen: „de natuur is in feestdos”, een feestdos die festijn uitdrukt en dans en jeugd en liefde, een juichen der aarde... hoe zou dat in Indië mogelijk zijn waar er de natuur, de kleuren voor ontbreken, en waar iedere liefelijke thalamische natuurpoëzie te niet gaat in den geilen levenshonger van al wat groen heet.

Wat daarginds aan bloemen op het vrije veld zich voordoet, het mag wat kleurigheid betreft, werkelijk geen naam hebben. De bloemen zijn klein en verzinken weg in het vele en opringerige groen. Al de energie waarover de plant op de vrije, door de zon geblakerde velden te beschikken heeft moet dienstbaar gemaakt worden aan haren strijd tegen de hitte (houtigheid, leerachtige bladeren, enz.) of is als het ware het offer van de krachtige lichtinvloed waarop de plant, nolens volens, reageren moet met de vorming van vele bladeren en veel bladgroen, en een offer van de hoge temperatuur, die de plant opdrijft tot een waren groeiwellust, een groei zoo verbazend, dat men sommige planten bijna kan zien groeien, zooals jonge bamboe en enkele, die men kan hooren groeien, zooals Dictyophora phalloidea, een bekende Indische paddestoel, zoodat ten slotte het hoog noodige of misschien wel een laatste overschot van energie aan bloemvorming besteed zal worden, hetgeen de bloemenweligheid niet ten goede komt. Het is een principe dat voor heel de Tropen geldt en dat het noodlot is der bloemen en den doodsteek aan de

„kleurenpracht” in de Tropische natuur. Daar komt in vele streken der Tropen nog extra bij de groote vochtigheid, een omstandigheid die in het algemeen ook ongunstig op de bloemvorming werkt. Zoo is het b.v. een bekend feit dat het in West-Java voor rozen te vochtig is. Ook hebben de meeste kruiden, voor zoover ze er voorkomen, een kort bestaan. Door de weligheid van groei zijn ze spoedig volgroeid en uitgebloeid, welk snel tempo ook al niet gunstig werkt op de vorming van groote, in het oog vallende kleurcomplexen, noch op de grootte der bloemen op zich zelf. En bij dit alles heeft men dan steeds nog te bedenken, dat de bloemen voor zoover ze aanwezig zijn al te makkelijk door het groen worden omhuld en min of meer aan het oog onttrokken.

Ook de bloemen op zichzelf doen niets om aan hare toegedichte „kleurenpracht” op tropischen voet tegemoet te komen. Zoo is het opmerkelijk hoe verbazend vroeg vele bloemen zich al sluiten. Tusschen zes en zeven uur in den vroegen ochtend zijn er de meeste bloemen in de vrije natuur ten volle opengegaan. Doch zeer vele van deze zijn om 9 uur 's morgens al weer gesloten! Na half twaalf zijn in de open natuur alle bloemen al dicht en begint het verleppingsproces of is dit reeds eenigen tijd in vollen gang.

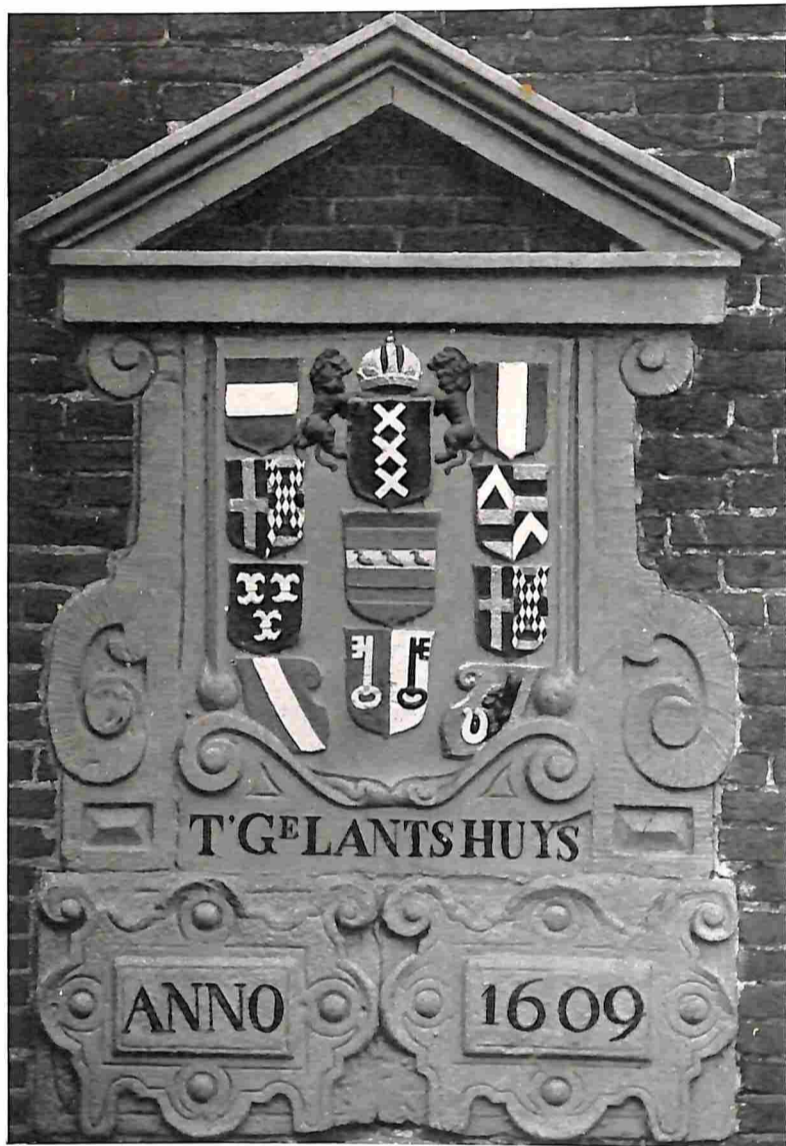

Foto C. Steenbergh.

HET HOOGHEEMRAADSCHAP VAN ZEEBURG EN DIEMERDIJK.

DE STEEN, IN DEN OOSTELIJKEN GEVEL VAN HET GEMEENLANDSHUIS AANGEBRACHT EN AFKOMSTIG VAN HET OUDE GEBOUW.

Verscheidene bloemen sluiten zich niet meer, verstijfd, verdoofd als het ware door de hitte. Ik heb hierover waarnemingen gedaan die uitwezen dat diezelfde bloemen, bijtijds uit de hitte en het felle licht gebracht, zich wél sloten, en pas veel later met verleppen en verschrompelen begonnen, welk proces daarentegen op het vrije veld reeds om half tien een aanvang nam. Dus uit dit alles blijkt al dat tegen den tijd dat het schitterende Tropenlicht pas goed en in volle glorie over velden en bosschen ligt uitgebreid om Indië op zijn meest typisch en op zijn grootscht te laten zien en waarbij de bloemen- en kleurenpracht, indien zij eens bestond, het brillantst zou uitkomen, zijn de bloemen die toch aan dit brillante kleurenspeel het grootste aandeel zouden moeten hebben, gesloten en ten deele reeds verlept en ineengefrommeld; heeft datgene wat de Tropen hun vermeende kleurenpracht zou kunnen geven zich alweer aan het oog onttrokken, teruggedeeind voor „den koperen ploert”. En voor dezen „ploert” trekt zich in Indië ten slotte al het fijne, al het levendige, al het liefelijke, al datgene wat in onze gematigde streken een werkelijke poëtische verlustiging en hoogere streeling van den geest is, het werkelijke diepere natuurgenieten, terug.

In de steeds extreme omstandigheden der Tropische natuur, dat is vóór alles in de Tropische hitte, de onuitblusselijke hitte, waar alles overgoten wordt met één vuur, een vuur dat verblindt, verdooft, verstramt, waar al het levende, vooral het fijner levende bukken moet voor dit geweldig onafwendbare en waar alles zich openbaart uitsluitend in zijne verhouding tot deze hitte, moet ten slotte van zelf eene gelijkheid, een eentonigheid, een onbeweegelijkheid over de natuur liggen. We voelen deze ook zeer sterk en we zien die ook, in de eerste plaats in de afwezigheid der zich vrij voor het oog ontplooiende natuurkleuren. Het Tropische land mist de kleuren, die èn in voorjaar, èn in zomer èn in herfst juist het typische uitmaken van onze Europeesche landen, van uit het breede standpunt eener algemeene landschapsbeschrijving. En ik moet het hier nogmaals herhalen, ook zóo algemeen heb ik het Tropische landschap in dit opstel bedoeld: een in breed, en veel omvattend gebaar beschreven *totaalindruk*, waarin het plaatselijke en bijkomstige verdwenen is, opgelost in het geheel. Men (een bepaalde groep personen doet het tóch) moet niet aankomen met een of andere fel-vervige papagaai, noch met een hemelsblauwe visch noch met het kakelbonte pakje van een sadokoetsier op z'n zondags. De natuurvoorwerpen, die de jager of de wetenschappelijke natuuronderzoeker uit het binnenst van het oerbosch haalt of uit de diepten van het water of uit de beroemde bonte fauna der minder makkelijk toegankelijke koraalbanken en zeetuinen, zijn in den regel niet de authentieke bewijsstukken die den Tropischen landschapsbeschrijver ten dienste staan; verre er van dat hij deze kleuren met eigen oogen genoten heeft, hebben ze natuurlijk geen aandeel in de eventuele kleurenpracht van het Tropische landschap. Wat men daarover in reisbeschrijvingen leest, is meestal van hooren zeggen of gecopieerd. Doch onafhankelijk van dit alles zou men zich toch schromelijk vergissen indien men meende dat in het algemeen bontkleurige dieren iets specifieks der Tropen is. Daarvoor behoeft men werkelijk niet naar de Tropen te gaan, men kan daarvoor gerust in Holland blijven. En al zij het erkend dat men, in het algemeen gesproken, meer gróote bonte en gekleurde dieren kent uit de Tropen dan uit de gematigde luchtstreken, zoo is toch het verschil in dit opzicht tusschen beide klimaatgebieden veel minder dan men uit sprookjesachtige overdrijving van alles wat „Tropisch” heet pleegt aan te nemen. De gematigde streken staan hierin werkelijk niet zooveel bij de Tropen ten achter en daarom is het een beetje belachelijk om eenige gekleurde dieren die de Tropenbezoeker, als reiziger, zoo nu en dan, of nooit, te zien krijgt, als maatstaf te gebruiken voor de kleurenpracht der Tropen, 1) onafhankelijk er van dat dergelijke dieren en dieren in het algemeen, geen rol spelen in de landschapsbeschrijving;

1) Zoo citeer ik b. v. het volgende uit een landschapsbeschrijving van Indië: „Hoe heerlijk schitteren er de kleuren van den tijger, maar bloed-dorst schuilt er onder zijn fluweelen huid”.

Foto C. Steenbergh.

HET HOOGHEEMRAADSCHAP VAN ZEEBURG EN DIEMERDIJK.
HET GEMEENLANDSHUIS, VAN HET NIEUWE DIEP AF GEZIEN.

ving; hoogstens bij ons de koeien ter eener en de schapen ter anderzijde!

Men moet geen afzonderlijke voorwerpen uitzoeken en deze optellen om tot een „verstandelijke” of „cerebrale” of „dialectische” kleurenpracht te komen, want hoe ver men hiermee ook komt, het gaat er immers niet om. We moeten de Indische natuur als geheel nemen, een totaalindruk zien te verkrijgen. Zoo'n mozaïkbeschrijving is geen natuurbeschrijving. Men moet over de bijzonderheden heen kunnen zien. Samengarende kan men uit het groen wel plaatselijk kleuren plukken, maar met een blik gericht op het totale landschap merkt men van die kleuren niets en daarom doen ze in de landschapsbeschrijving niet mee en spelen ze geen rol in de kleurenpracht van het vrije landschap. Men moet niet de handen ineenslaan op het gezicht van een boordevolle mand met prachtig purperen ramboetans; men moet zich door zoo'n mand den horizon niet laten benemen. We schilderen de wijde, vrije natuur. Als men genoodzaakt is (waartoe verscheidenen hun toevlucht moeten zoeken) de kleurenpracht van het landschap te bepleiten door het opsommen van op zichzelf staande namen, dan heeft men van aanvang af het pleit reeds verloren. Als men de natuur verstandelijk moet analyseeren om er haar kleurenpracht uit te distilleeren dan is het van aanvang af met die kleurenpracht al gedaan. Het is met een tintje boosaardigheid dat we het kunnen beschouwen als het beste bewijs, dat in de Tropen de kleurenpracht niet bestaat, dat die in den aanvang van het opstel reeds signaleerde menschen, die dadelijk opspringen als hun trommelvlies door iets negatiefs van ons Indië trilt, dadelijk repliceren als een wandelende catalogus en des tegenstanders argeloos hoofd omzwermen doet van namen;

Foto C. Steenbergh.

DE WATERSNOOD IN NOORD-HOLLAND.
HUIZEN AAN DEN WEG VAN ZAANDAM NAAR OOSTZAAN, THANS EEN EILANDJE
IN EEN GROOT MEER VORMEND.

Foto C. Steenberg.

DE WATERSNOOD IN NOORD-HOLLAND.

DE TROOSTELOOZE WATERVLAKTE BIJ EEN ONDERGELOOPEN BOERDERIJ AAN DEN ZUIDDIJK TE ZAANDAM.

de naam van een of andere prachtig geteekende slang, die ze op een vakantie eens in het Buitenzorgsche museum van Natuurlijke Historie op sterk water achter een der vitrines gezien hebben (wás die slang wel uit de Tropen?); of de naam van een visch of van een of anderen aardworm, waarvan ze een beschrijving gelezen hebben. Of ze noemen eenige conventionele namen van bloemen en boomen, die beroemd zijn om hun kleureffect; zoo uit den treure altijd de Flamboyant, die de allermeesten alleen wel eens in „tuinen” gezien hebben. Zeker! als héel Indië eens één Flamboyant was...! Maar thans nog verzinkt iedere Flamboyant in het nog altijd oneindig veel machtiger en diepere groen. Of, en nu komt een gewichtig iets, ze herinneren zich uit Holland warme kassen en luxe bloemenwinkels met de allerheerlijkste Orchideën! Ja, die Orchideën, de „tropische” Orchideën... wat een bron van kleurfantasiën. Men stelt zich Indië, geloof ik, wel eens voor als een warme kas vol van de prachtigste en kleurenrijkste Orchideën! Men ga daarvoor eens naar de z.g. Orchideëntuin van 's-Lands Plantentuin te Buitenzorg. Er is geen verscheuren der desillusie denkbaar! In die Buitenzorgsche Orchideëntuin is een groote verzameling Orchideën bijeengebracht, niet om het mooie maar om de volledigheid; een levend herbarium. Wie het niet weet, loopt dien tuin rakelings voorbij! Men moet er naar bloemen en dus ook naar de kleuren zóeken. Daar geef ik rendez-vous aan de fanatieken! Ook in vele andere opzichten moet men 's Lands plantentuin niet als maatstaf van de Tropische natuur nemen, omdat 't een park, zij het dan ook een groot park is. Zoo staan boomgroepen naast elkaar die in sommige tijden van 't jaar aardige groen-contrasten en groen-schakeeringen geven, die men echter in de vrije natuur vergeefs zoekt. Gaarne memoreert men ook de Indische bergen... misschien omdat men ze bij ons niet heeft. Want wat van die bergen het karakteristieke is, is natuurlijk het groen, de bosschen. De bergen zelf, de kleureffecten in het „blauw”, daarvoor behoeft men niet naar de Tropen en... tegen het alles overheerschende groen, „doet” het blauw het niet eens zóo bijzonder. De bergeffecten zijn voor alles „atmosfeer” effecten; en Indië heeft geen „atmosfeer”. Ze werken daar voor alles decoratief en ze hebben niets met kleurenpracht uit te staan.

Ook de uitingen van kleurlievendheid, de zin voor het bonte der Inlanders, zoo dikwijls met de haren er bij gesleept, staan geheel buiten de sferen der Tropische kleurenpracht. Plaatselijk, want in zeer veel streken is de bevolking zelfs somber en een-tonig gekleed, werkt de kleedij der inboorlingen door koen gedurde kleurencombinaties op de verlevendiging van het milieu. Doch méer mag men er zeker niet van zeggen. Ze bevestigen het

kleurige van den Oosterschen geest, maar deze geest, die, vooral wat de mannen betreft, zich meestal uit in smakelooze kakelbontheid, overdragen op de natuur, is deze laatste verkrachten. Wat men in het diepste innerlijk met „tropische” kleuren bedoelt, is méer dan bloote kleurigheid: het staat er zeer ver boven. Het bedoelt inderdaad iets ongeziens en onvoorstelbaars; iets grandioos, iets fonkelends, niets minder dan eene openbaring, die in stille maar hevige emoties uit wil bloeien in de herinneringen die men uit de Tropen heeft meegenomen... doch in werkelijkheid is het een overwaardig idee, een fantastische uitwaseming van den geest die zich verpletterd gevoeld heeft onder den verzengenden druk van de Tropische zon en die dien indruk van verterend, geweldig vuur evenredig wil uitdrukken in een, daardoor overdreven, kleurgewaarwording. Doch de Tropische kleurenpracht, als karakteristiek van het Tropische landschap, blijft er niet minder een sprookje door.

Het eenige wat op mij inderdaad eenen diepen indruk van kleuren in de vrije natuur der Tropen heeft nagelaten zijn de zonsondergangen in den Westmoeson. De betoovering duurt maar kort want de avond is spoedig ten volle gedaald in de Tropen en ook, dit eenige wonderlijke kleureffect komt maar in een bepaalden tijd van het jaar voor en dan nog vooral als de atmosfeer dóór en dóór bezwangerd is met waterdamp. Doch wat men dán te zien krijgt benadert wel de volheid in het kleurenieten. De Indische zonsondergang in den Westmoesson is het schitterendste, het verbazingwekkendste wat de hemel in zijn onuitputtelijken rijkdom van verven voor het oog ontgloeien laat. Soms nog tot diep in den avond, als alles op aarde reeds bevangen is en ineengesmolten door de donkerte van de komende tropische nacht, zien we onder het zachtken aanwaaien der eerste ontspannende koelte, het vurig branden en gloeien en telkens wilde opvlammen, daar in het westelijk gehemelte, van den helschen en ontzetting brengenden oosterschen heerscher, de tropische hitte. Maar ook dit alleen, dit alléén wat zich daar als iets onvergelelijk tegen de Indische avondluchten afspeelt, ver boven de ons omringende natuur, waarvan door de duisternis reeds niets meer te zien is, dit machtige, laatste woord over de wegdonkerende aarde, dit alleen is „tropische” kleurenpracht!

En van wie zou ze ten slotte ánders kunnen uitgaan dan van de majesteit zelf onder wier al-heerschenden vuur-blik het aard-sche liefelijke verzengt, die aan het aard-sche liefelijke zélf geen kracht laat voor eigen kleurenpracht.

Overneming verboden.

TROPICUS.

DE WATERSNOOD.

IK was naar de overstromde landen en nu ik teruggekeerd ben, heb ik 't gevoel, alsof ik op een eiland zit en het water van alle zijden opdringt.

Het water is me een obsessie geworden, en ik voel en begrijp thans meer dan toen ik 't slechts las, hoe ontzettend 't is, wanneer het water zijn kracht toont, wanneer de dijken bezwijken en de mensch niet weet of hij het broze leven zal behouden. Onbegrijpelijk is de kracht van het leven- en doodbrengende element

We voeren op onze tocht langs een doorbraak, waar nu zulk een sterke stroom staat, dat de veepramen, die uit het verdronken land naar zee wilden gaan, in de rondte telden als in een draaikolk, dat de boot, die ze weg wilde sleepen, formeel strandde.

We gingen op zij van de doorbraak naar den dijk en zagen daarachter een onmetelijke zee, waarin slechts hier en daar een klein dak 't verdwenen bestaan van het land deed vermoeden. Nu leek het een fjorden-landschap door de groote brokken klei, die naar binnen waren geslingerd en als rots-eilandjes, zoover

Schnabels.
Foto C. Steenbergh

DE WATERSNOOD IN NOORD-HOLLAND.
DE DIEP IN HET WATER STAANDE BOERDERIJ „MOLLEVELD”.

het oog reikte, uit de watervlakte opstaken.

We gingen verder naar Marken, waar, zooals ge gelezen hebt, de storm verschrikkelijk huishield. We kwamen juist op het oogenblik, dat de slachtoffers werden begraven; we hielden ons ver van 't kerkhof, dat we zagen liggen en waar een vader was die zoon en dochter en twee kleine kinderen verloor. Daar werd het huisgezin begraven, dat met zijn huis, dat nu geheel op zijde gekanteld in het ondiepe water ligt, door den ontzettenden vloed werd meegesleurd.

Het verstaafgelegen buurtje, de Monnikswerf, werd totaal verwoest, maar ook midden in het dorp zijn tal van huizen als kaartenhuizen in elkaar geschoven. Er zijn menschen, die zich slechts zwemmende konden redden. Geen enkel huis werd door het water gespaard, zelfs de hoogstegelegene, waar een viezig slib de vloer bedekte, dat echter bij velen al weer was weggeboend.

Van Marken ging 't naar Volendam; daar kregen wij meer indruk van de overstroming dan op 't eiland, omdat de verwoesting daar evengoed door een orkaan had kunnen teweeg gebracht zijn, en 't water er slechts zoo hoog boven de lage landen stond als ook in andere winters geregeld het geval is. Maar in Volendam stonden de huizen bijna allen in het water, sommige tot de zolderverdieping toe. En overal kwaakten de losgelaten eenden, die nu gelukkig weer voer kregen, beter er aan toe, dan de ontelbare kippen, waarvan duizenden dood in vletten lagen opgestapeld.

Van de bevolking is niemand omgekomen, maar toch is ook Volendam diep te beklagen: hoeveelen verloren hun gansche hebben en houden! Zestig menschen werden bij Spaander ondergebracht, die ze verzorgt met een onbaatzuchtige menschenliefde, waarover de vrouwen, die ik sprak, niet uitgepraat raakten, al stroomden haar de tranen over het gelaat, als ze dachten aan haar meubeltjes en kleeren, die ze in zoovele jaren hadden opgespaard en die ze nu totaal hadden verloren. „We waren zukke goeode menschen en nou hebben we niks meer!”

't Is ellendig * het aan * te zien en te weten, dat we ieder afzonderlijk maar zoo miniem weinig kunnen uitrichten. En dat onmachtige gevoel wordt nog erger, als we van Volendam naar Monnikendam komen en vandaar „binnendoor” naar huis varen. Binnendoor! Zouden we niet meenen op een oceaen te zijn, als we niet langs boerenhuizen kwamen, waar 't water tot het zolder-raampje staat, waar we 't doode vee in den stal zien drijven en waar een eenzame kip verhongert op den nok der daken. Binnendoor! Geen land is te zien, uren in den omtrek en we varen toch werkelijk op 't Noord-Hollandsch kanaal. En een wanhopig gevoel beklemmt ons, als we denken aan alle moeite en strijd, die daar gestreden is en nog gestreden zal worden

Mannen en vrouwen van Holland, de lendenen gegord!

R. v. O.

TAFREELLEN UIT DE OVERSTROOMING VAN JANUARI 1820.

ALS van zelf gaan bij het lezen over de verschrikkelijke ramp, die dezer dagen onze noordelijke provincies getroffen heeft de gedachten terug naar vroegere overstromingen. Tal van jaartallen komen ons dan voor den geest te staan en hoe verscheiden ook de oorzaken geweest mogen zijn, die zulk een ongeluk teweeg brachten, de gebeurtenissen herhalen zich met dezelfde regelmatigheid. Steeds dezelfde worsteling van den mensch met de natuur, in welken ongelijken strijd hij steeds dat aan die geweldige natuurkrachten tracht te ontnemen, wat deze op zulke oogenblikken met het meest schrikbarende geweld van hem eischen, een kampen van den zwakken mensch om lijf en goed te bewaren.

* * *

De geweldige ijsgang in Januari 1820 had vooral in de zuidelijke provincies groote overstromingen ten gevolge gehad. We lezen b.v. dat te Gorinchem op den 26^{en} van die maand de binnendijk doorgebroken was en dat de overzijde van de haven geheel overstroomd werd.

De heele bemuurde en bedijkte stad vertoonde niets anders dan een eiland, dat door een woedende ijszee bedreigd werd.

Reusachtige ijsschollen werden opgejaagd, zoodat spoedig zowel de dijk over het Wijdschik als die bij den Stekelschen dam bezweken. En nu werd de stroom door niets meer tegengehouden.

Schnabels.
Foto C. Steenbergh.

DE WATERSNOOD IN NOORD-HOLLAND.
IN OOSTZAAN.

Foto C. Steenberg.

DE WATERSNOOD IN NOORD-HOLLAND.

GEZICHT OP HET THANS AAN ALLE ZIJDEN DOOR WATER OMGEVEN RANSDORP IN NORMALE TIJDEN.

Waar geen schotbalken gereed waren, schuimde het water de poorten in, en ieder haastte zich nu te redden wat er te redden was. Maar het garnizoen bleef op zijn post. Versterkt door eenige vrijwilligers, trachtte het de poorten en sluizen af te dammen.

Maar toen ook de zwakke dijk bezweek, die het uitwateringskanaal van Steenenhoek van het omliggende land afscheidt was alle verder werken hier overbodig. De waaierdeuren sloegen met geweld uiteen. De noodbalken braken in stukken en werden door den vloed een eind weegs weggespoeld. Het water, dat met geweld in de sluis stortte, sloeg vervolgens tegen de brug aan. Nog erger werd de toestand, toen niet slechts de Oost- en Zuidzijde maar ook de Noordkant van den Alblasserwaard bedreigd werd. Het gevolg was dan ook, dat de Vijf Heeren Landen geheel onder liepen. En steeds werd het gevaar grooter. Door het losraken van het ijs in de rivier, zette zich een groote, zware en breede ijssdam bij Langerak vast, waardoor dus al het ijs en water, dat de rivier afstroomde met een vreeselijk geraas den Waard binnenstroomde. Langs de geheele kaai was de toestand even dreigend, te Grave, Kuik, overal rees het water, terwijl echter in de landen Altena en Heusden de losgebroken rivier de Merwede het ijs met een ongelooflijke snelheid afdreef.

Ook meer in het Oosten van ons land stonden de steden Arnhem en Nijmegen aan het nijpenste gevaar bloot. Voor de laatste stad was het bijzonder gevaarlijk, dat te Pannerden doorgebroken was: dit had een breuk in den linker Waaldijk ten gevolge gehad.

Zoo kwam het, dat de zoogenaamde Kekerdom, die ongeveer 2½ uur ten Noorden van de stad gelegen is, het ook niet hield en op twee plaatsen tegelijk doorbrak. En nu stroomde

het water door het ijs voortgestuwd steeds verder door. Beek, Ubbergen en Persingen kwamen het eerst aan de beurt. Alles vluchtte naar het kasteel van der Ooy. Heel sterk stond dit ook niet meer, want de laatste vernieuwing dateerde van 1617, maar het bood in ieder geval schuilplaats voor velen. Toen zich hier eenmaal een aantal vluchtelingen genesteld hadden, ondernamen eenige moedigen het, op kleine schuitjes de overstroomde hoeven langs te varen, waar sommige bewoners op de daken van de wijk hadden genomen. Ze werden van deze niet zeer veilige plaatsen afgehaald en alle wachtten op het kasteel het dalen van het water af. Maar hooger nog steeg de vloed. De grachten van het kasteel liepen ook weldra vol. Nu klom alles — bij elkaar hadden hier 84 personen de wijk genomen — naar de bovenverdiepingen. Maar nu drong een reusachtige ijsschool tegen het kasteel aan, van anderen drong reeds het water door. Gelukkig echter voor de gevluchtten deed het zware geboomte als natuurlijke borstwering dienst, zoodat men bewaard bleef voor ineenstorting.

Van Nijmegen uit stuurde men de vluchtelingen allerlei noodige levensbehoeften. We zullen de talrijke reddingen, die plaats hebben gevonden, niet afzonderlijk beschrijven, evermin lang stil staan bij zeer droevige tooneelen, die zich afgespeeld hebben van ouders, die overal vergeefs hunne kinderen zochten en ten slotte nog maar alleen de lijkjes vonden, omdat zulke geschiedenissen zich steeds en overal met een tragische eentonigheid herhalen. Belangrijk echter is het een oogenblik stil te staan bij enkele vondsten, dien men deed, toen men den dijk bij Oosterhout aan het weggraven ging. De ijssstorm was natuurlijk toen al afgelopen en voor men aan het versterken en ophoogen ging, groef men eerst den dijk af. Men vond dan o.a. een buffelhoren, de tand van een wild zwijn, een buidel met 300 oude Geldersche penningen. Maar dit alles was niet zoo belangrijk als de vondst, die nabij Heukelom gedaan werd. Een landbouwer ontdekte hier een groote klomp derrie of veengrond, waaruit enkele beenderen staken. Weldra zag men dat men met de gestalte van een buitengewoon groot dier te doen had. Met alle voorzichtigheid verwijderde men de derrie en spoelde de beenderen goed af. Een gedeelte van een kop kwam te zien. Het gebeente had een gewicht van circa 200 pond. Eenigen meenden reeds de overblijfsels van een mammoth ontdekt te hebben. Bij nader onderzoek echter bleek, dat men hier te doen had met een diersoort, die door Blumenbach geassocieerd was als de *elephas primigenius*. De kop was nog bijna gaaf, slechts het bovenste deel der hersenpan, de slagtanen en de onderkaak ontbraken. De linkerkies was nog in de tandkas, terwijl de rechter apart uitgegraven werd, deze alleen woog tien pond. De vrij harde steenachtige beenderklomp was donker bruin van kleur met een overgang naar het groenachtig blauw.

Evenals later bij de Geldersche overstromingen zijn kleinzoon belangstelling in het lot van de ontredderden betoonen zou, zoo liet ook nu Willem I zelf het niet aan medegevoel ontbreken. Hij reisde met zijn zoon Frederik de zwaarst

Foto C. Steenberg.

DE WATERSNOOD IN NOORD-HOLLAND.

GEZICHT OP RANSDORP NA DE OVERSTROOMING

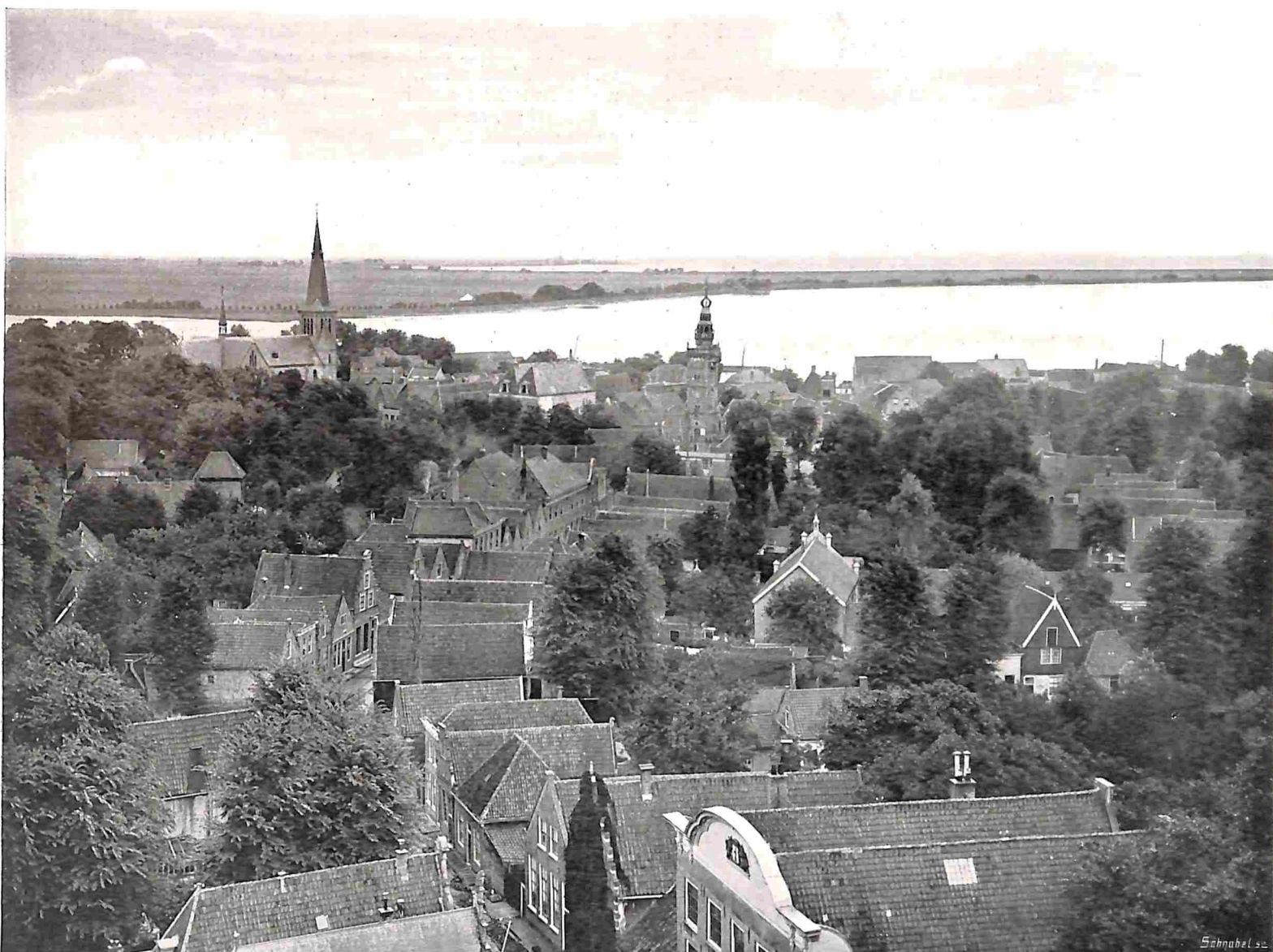

Foto C. Steenberghe.

DE WATERSNOOD IN NOORD-HOLLAND.

PANORAMA VAN MONNIKENDAM UIT DEN TOREN DER GROOTE KERK. AL HET LAND OP DEN ACHTERGROND, VAN DE GOUWZEE TOT EDAM, (KATWOUDER- EN ZUIDPOLDER) IS THANS MET WATER OVERDEKT. DUIDELIJK IS OP BOVENSTAANDE AFBELDING (ONGEVEER TUSSCHEN DE TWEE TORENS), DE KERK VAN HET ZOO ZWAAR GETEISTERDE VOLENDAM TE ZIEN.

bezochte oorden af en door een krachtige organisatie van verschillende comités trachtte men de ernstigste gevolgen van de ramp te herstellen.

Ook de buitenlandsche monarchen gaven blijk van belangstelling. Zoowel van Pruisische zijde als van den kant der Engelsche regeering werden vrij aanzienlijke bedragen verstrekt en in dien tijd weerhield geen zorg voor de handhaving der neutraliteit de regeering, van deze giften gebruik te maken. Eigenaardig is het nog om te vermelden, dat velen de Belgen verweten, dat zij minder toeschietelijk waren in het geven van hulp en ofschoon anderen weer de bewoners der Zuidelijke Nederlanden van die schuld vrijspraken, geeft dit toch weer een eigenaardig staaltje van de verhouding tusschen beide deelen van het koninkrijk.

S. VAN PRAAG.

DE BLAUWE MUUR.

Uit het Engelsch van

RICHARD WASHBURN CHILD.

(Geautoriseerde vertaling).

VIERDE BOEK.

V. WEDEROM EEN SLUIPENDE GEDAANTE.

„RECHTER”, zei ik, „u zei daarnet dat ik een vrouw was. Welnu, meneer, ik ben maar een onwetende vrouw, maar toch weet ik heel goed, dat er sommige dingen zijn, die u en ik maar beter doen met rust te laten, dingen waar God zelf wel voor zal zorgen”. „Eer is eer!” zei hij, opspringend. „Waarheid is waarheid! En erfelijkheid is erfelijkheid!”

Hij greep zijn hoed en ging naar de vestibule en de stoep en het trottoir af, met zijn groote passen, als iemand die door een duivel op de hielen wordt gezeten.

Het was het laatste woord, dat hij ooit over de kwestie sprak, tot meneer Estabrook in ons leven kwam. En toen zag ik van 't begin af aan hoe de zaken zouden loopen. Toen ik den blik op het gezicht van het meisje opving, terwijl zij den eersten man gadesloeg voor wien zij die bijzondere belangstelling was gaan voelen, en ik hem zag — neem me niet kwalijk — kijken naar haar, alsof ze geen wezen van vleesch en bloed was, wist ik, met een wee gevoel in mijn hart en keel, dat de dag zou komen, waarop hij haar zou meenemen.

Het had de uitwerking van een panischen schrik op mij. Ik kon het niet aanzien, en ik riep den Rechter. Ik wilde er met hem over praten. Ik knikte en wenkte hem toe en probeerde hem te doen zien wat er gaande was, want hoewel een moeder de oogen van een havik heeft, is een vader dikwijls blind. En ik dacht dat hij dien avond zou uitgaan zonder dat ik kans had gehad om een woord te zeggen. Ik ging naar de keuken en daarna naar de donkere mangelkamer, zoodat de keukenmeid me niet zien kon. Ik wierp m'n boezelaar over m'n hoofd en hilde van angst, oude zottin die ik was! En terwijl ik dit deed, hoorde ik de klink van het tuinhek oplichten.

„Daar is de vrouw weer!” zei ik tegen mezelf. „De vreemde vrouw! Zij voelt ook, dat er iets niet in den haak is. Ze is hier weer heen gekomen”.

Terwijl ik in het duister staaarde en m'n oogen afveegde, kon ik mijn hart hooren bonzen. Er verliepen minuten voor ik zag dat het de Rechter was. Hij was teruggekomen om te hooren wat ik te zeggen had, en ik geloof, dat, toen ik het hem verteld had, hij er even erg van in de war was als ik. Ik herinner me heel goed hoe zijn stem beefde toen hij mij vertelde dat hij het papier had geschreven, waarin hij het geheele geheim, behalve dan dat ik ervan wist, meedeelde aan Juliana voor 't geval dat hij mocht komen te vallen, en hoe ik zoodra hij het mij verteld had, besloot, als God het mij tenminste wilde laten volbrengen, te beletten, dat het meisje het ooit zou lezen. En tot op deze dag weet zij niet dat ik zooveel van haar hield. Hoe het kwam dat ik het niet volbrengen kon, weet u al, zooals u ook de geheele historie van het huwelijk weet en hoe er een tijd van geluk was vóór dit nieuwe, vreeselijke, wat het dan ook is, over ons kwam.

Het is allemaal goed en wel, meneer Estabrook, dat u de verandering in uw vrouw opmerkt, en dat u u afvraagt wat er met haar is, en waarom zij u uit uw eigen huis heeft gedreven. Maar vergeet niet, dat ik haar als een klein kind in mijn armen heb gedragen en hoe ik haar tot vrouw heb zien worden zoo vrij van alle schuld en smetten als er maar één is. Het is mogelijk, dat het heele geval een mysterie voor u is, meneer, maar ik zeg u, dat 't 'n nog honderdmaal grooter mysterie is voor mij, die er evenmin iets van weet als u, al ben ik dan in deze vreeselijke dagen bij haar geweest, opgesloten in een verlaten huis, terwijl al de andere bedienden waren weggestuurd, en overal de stilte van het graf heerschte.

„Is 't misschien 't wilde bloed van Monty Cranch?” heb ik me afgevraagd, en behalve die vraag nog een heeleboel andere.

Die vragen deed ik mezelf al toen zij haar arm bezeerd had, en weer beter werd, in die dagen toen ze als in een droom scheen te leven, met haar stille, nadenkende, angstige gezicht. Zoo 's avonds kon ze urenlang voor het raam het park in zitten kijken, zooals u wel weet, en overdag, als u uit was, heb ik haar vaak op haar bed gevonden, en dan schokte ze vaak van 't huilen.

En ook deed ik mezelf die vragen, toen ze, nu net zoowat een maand geleden, mijn slaapkamer binnen kwam, net als een geest, op haar bloote voeten.

„Margaret”, fluisterde zij, bevend, „ik kan meneer Estabrook niet wakker maken. Dat durf ik niet. Maar ik zou graag hebben, dat je eens met me naar 't raam aan den voorkant ging”.

„Goed”, zei ik, „wat is er dan?”

„O, ik weet het niet!” riep zij uit. „Kom mee. Kom mee. Hij is er weer!”

Ik was met haar de koude gang afgeloopen, en we knielden samen voor de vensterbank. De maan scheen, en de schaduwen van de boomen gingen zachtjes heen en weer.

„Kijk! Nu! Achter dien lantarenpaal aan den overkant!” zei ze, terwijl zij mij in haar opwinding in den arm kneep. „Zie je hem?”

„Wie?” zei ik verbaasd. „Wat is er dan? Ik zie niks”.

„Hij stak zijn handen uit!” riep zij. „Hij is niet werkelijk. Zie jij niets?”

„Nee, niks”, zei ik.

„Daar was ik al bang voor!” riep zij uit, en holde van mij weg, en sloot de deur van haar eigen kamer voor mijn neus. En na dien tijd heb ik nooit meer een woord uit haar kunnen krijgen over dien nacht.

En ook zoowat in dezen tijd bemerkte ik, dat ze, als ze dacht dat ik niet thuis was, om loopjongens telefoneerde; u begrijpt, dat dat mijn nieuwsgierigheid gaande maakte. Ik begon op te letten. En toen merkte ik, dat ze kleine envelopjes uitstuurde, en er andere envelopjes voor in de plaats kreeg. Al wat ik bij de oude Welstoke geleerd had, kwam weer in me boven; ik nam me voor, zoo slim als een wezel te werk te gaan. En eindelijk kreeg ik een kans.

Ik was op een paar boodschappen uit geweest, en kwam door het park terug. Net toen ik in 't zicht van het huis kwam zag ik een loopjongen onze stoep afkomen. Ik liep zoo hard als m'n oude beenen me dragen wilden, tot ik hem inhaalde.

„Jongetje”, zeg ik.

Hij keek om, half bang, half brutaal.

„We hebben ons vergist!” zeg ik. „Waar heeft mevrouw gezegd, dat je je boodschap moest afleveren?”

„Nou, bij de man met de gouden tanden”, zei hij.

„D'r is een vergissing begaan”, zeg ik nog eens. „Geef mij die enveloppe's”.

Hij keek me aan alsof hij me niet vertrouwde.

„Wis en waarachtig niet”, zei hij. „Je zou d'r mij door in last brengen. Ik maak 'm voor niemand open”.

„Maar d'r zit geld in”, zei ik.

„Nee, dat zit er niet in”, antwoordde hij, terwijl hij de enveloppe bevoelde. „Ik kan wel raden wat erin zit!”

„Hou 't dan 's tegen 't licht”, zei ik, want de zon scheen helder.

„Dan zullen we 's zien wie gelijk heeft”.

Hij deed dit, en je kon 't schrift zoo duidelijk zien, alsof 't op den buitenkant geschreven was. En ze had 't zelf nog wel geschreven. Dat zag ik duidelijk al was 't niet ondertekend.

„Ze moet nog wat hebben”, luidde het briefje.

„Waar woont de man met de gouden tanden?” zei ik, terwijl ik probeerde te glimlachen en onverschillig te kijken.

„Dat vertel ik je niet!” zei de jongen. „Ik geloof dat dit 'n raar zaakje is. Laat me los!”

Hij wong zich los en liep hard weg, en keek over z'n schouder om te zien of ik hem ook volgde.

Ik ging weer naar huis, en toen ik op m'n kamer was, hoorde ik de telefoon gaan, en daarna de stem van mevrouw Estabrook, die erg zacht praatte. Ik kwam voorzichtig uit mijn kamer, en boog me over de trapleuning en probeerde te verstaan wat er gezegd werd. Iedereen had direct wel kunnen hooren, dat 't arme kind doodelijk bang was.

„Wie was 't?” vroeg ze. „Kwamen ze iets te weten van den jongen? Hoe lang is dat geleden?”

Er volgde even stilte.

„Ziet u niet in hoe vreeselijk het zou zijn, als iemand dat wist van haar?” zei ze. „Geloof u, dat ze wordt nagegaan? Geloof u dat heusch? Detectives! Ik heb nu geen tijd meer — adieu!”

Dat zei ze, en de heele week liep ze door 't huis, iedere kamer op en neer, net als een dier in een kooi, en luisterde of ze ook iets hoorde, en sloeg telkens haar hand aan haar hoofd, alsof ze bang was dat 't zou barsten. Dan ging ze op een stoel zitten, en sprong weer op, als of de plaats die ze gekozen had, gloeiend heet was. Aldoor als ze bij d'r man was, scheen ze zich in bedwang te houden, alsof hij het een of ander vreeselijk iets in haar oogen zou kunnen lezen. En dan kreeg ze ineens weer een boodschap van buitenaf en werd ze weer kalm en zuchtte ze en vouwde haar mooie handjes.

U ziet wel, dat ik iets ongewoons verwachtte. Maar toen het kwam, was het zóó onverklaarbaar dat ik nauwelijks kon gelooven, dat ik niet droomde. Laat op 'n middag kwam ik van mijn kamer en vond haar in de vestibule aan 't praten met iemand door een kier in de voordeur. Ik kon hooren dat er gefluisterd werd, en ik dacht dat de ander een man was. Als ik wil, kan ik heel sluw zijn, en dus kwam ik niet dichterbij, maar ging voorzichtig terug, en over de bovengang naar het raam. Een paar minuten later hoorde ik de deur dichtgaan en iemand de stoep afkomen. Ik

had het horretje al weggenomen, zoodat ik uit het raam kon leunen om te zien wie het was.

Ik voelde dat ik om de een of andere reden moest weten wie het was. Ik had het vreeselijke gevoel dat het iemand was, die ik al eens eerder gezien had. De naam van Monty Cranch lag me bijna op de lippen, niettegenstaande mijn oude idee, dat me nooit verlaten had, dat ik hem voor het laatst gezien had — in deze wereld tenminste. En daarom was ik erg verbaasd te zien dat de man evenveel van haar vader verschilde als boter van gerst. Wie hij dan ook was, de man was lang en mager en had een bleke, onaangename huid en keek aldoor zenuwachtig rechts en links en hield zijn kin in zijn hand. Zijn gezicht kreeg ik niet goed te zien. Maar eens hief hij het hoofd op, misschien wel om het huis eens op te nemen. Hij had gouden tanden — een heele rij! Dit was dus misschien de man, dien de loopjongen beschreven had — de man aan wien mevrouw Estabrook stilletjes boodschappen stuurde. Het was iemand dien ik beslist nooit eerder gezien had, en even zeker is het, dat ik in dat korte oogenblik dat ik zijn leelijke gezicht te zien kreeg, tot de conclusie kwam, dat ik hem nooit wenschte weer te zien.

Zijn bezoek bracht me meer dan ooit aan het denken, en dien avond, terwijl ik in de eetkamer af en aan liep, en de verschillende schotels diende in plaats van de meid die uit was, voelde

ik voor het eerst wantrouwen tegenover mevrouw. Zij had me altijd een hemelsch wezen toegeschenen, en terwijl ik achter haar stoel stond, en neerkeek op die mooie schouders en blanke armen, en dat hoofd met het zachte, glanzende haar, viel het me nóg hard om te gelooven, dat zij deelnam aan de een of andere duistere intrigue, waarvan zij haar echtgenoot in onwetendheid had gelaten met de list van een slang. Ik voelde medelijden met hem. En daarom, toen ik voor het eerst aan haar twijfelde, merkte ik, dat dit medelijden — neem me niet kwalijk dat ik 't zeg — 't me mogelijk maakte te vergeten dat ik hem met zijn koude manieren nooit gemoegd had, en dat ik bereid was hem te vergeven dat hij me eens hardhandig had beetgepakt. Mijn meesters had verkozen me niets te vertellen en was even achterdochtig tegen me opgetreden alsof ze me in staat achtte haar kwaad te doen. Zij had om mijn vragen heengepraat en me herinnerd aan de plaats waar ik staan moest. Ik geloof dat het niet meer dan natuurlijk was, dat ik mijn sympathie voor haar begon te verliezen, en dat ik juist sympathie begon te voelen voor den man, die daar tegenover haar aan tafel zat, en die niets wist van de eigenaardige, misschien wel vreeselijke dingen, die zijn huis bedreigden, en die toch altijd vriendelijk en geduldig was, en ik mag zeggen — neem me niet kwalijk dat ik het zoo uitdruk — ook onschuldig! En tijdens dat maal besloot ik hem alles wat ik wist te vertellen. Dat leek me 't verstandigste en 't beste.

(Wordt vervolgd).

DE WATERSNOOD IN NOORD-HOLLAND.
IN NIEUWENDAM.